D·N
9/10 1952

Notväxlingen blir meningslös

De ryska örfilarna kommer tätt. För en vecka sedan den ryska pressens förnyade beskyllningar för neutralitetsbrott genom inflygning, för fyra dagar sedan det memorandum enligt vilket de svenska myndigheterna från toppen och nedåt skulle ha handlat mot bättre vetande i spioneriaffären, i går den senaste noten rörande nedskjutningen av de svenska planen. Den sistnämnda prestationen står inte i fräckt förnekande och lika fräcka motanklagelser de andra angreppen efter. Ryssarnas hänvisar helt enkelt till sin not den 16 juli, "varvid ovedersägligt bevisades grundlösheten i den svenska regeringens försök att förneka det otvivelaktiga faktum att det ovannämnda svenska flygplanet (Catalinaplanet) kränkt den sovjetiska gränsen".

De förklarar "det icke erforderligt att återkomma till denna fråga". Den svenska regeringens förslag om ett internationellt rättsförfarande avvisas blankt: Förenta nationernas stadga med dess krav på fredlig lösning av tvister på rättslig väg säges inte vara tillämplig, och någon internationell procedur anses inte behövlig för utredning av frågor i samband "med intrång på Sovjetunionens gränser, vilkas skydd utgör Sovjetstatens oförytterliga rätt och heliga plikt".

Samtidigt har den svenska regeringen avgivit ett nytt memorandum rörande ryssarnas medverkan i det avslöjade spioneriet. Ordalagen liknar i vissa punkter på ett sätt som under mindre allvarliga förhållanden skulle verka komiskt formuleringarna i den tryska noten om nedskjutningarna. Ryssarna säges i sitt senaste meddelande blott ha upprepat "grundlösa förklaringar och påståenden", och detta meddelande "kan alltså icke utgöra grundval för fortsatt meningsbyte".

Anklagelse står alltså mot anklagelse, både i fråga om nedskjutningarna och spionenaffären. Vad innebär detta? Den svenska regeringen har med en motivering som i varje detalj är bindande fastslagit att ryssarna nedskjutit svenska flygare och svenska flygplan på internationellt vatten och att ryska ambassadtjänstemän medverkat vid spioneri. Ryssarna förnekar allt och svarar med beskyllningar för neutralitetsbrott, falska uppgifter och medveten provokation. Dessa beskyllningar är av ojämförligt större art än de anklagelser som framkallat dem. Ty de går i själva verket ut på att den svenska regeringen och de svenska myndigheterna systematiskt skulle söka sak med Ryssland, söka framkalla konflikter med Ryssland. Svenskarna skulle ljuga i fråga om nedskjutningarna och till och med undvika en ordentlig undersökning av fallen. Det är mer än vetande förneka neutralitetsbrott, de skulle genom politiseringen av sina domstolsutslag söka få fast oskyldiga svenska kommunister och rent av kasta en skugga över den ryska ambassadens verksamhet. Om ryssarna trodde på dylika gemena anslag, borde de rimligen reagera ännu kraftigare, gå fram ännu hänsynslösare — men vi vet alla att man dels vill skrämma, dels göra propaganda, i första rummet för inhemsk konsumtion.

Vad är att göra? I spioneriaffären och med den sammanhängande frågor borde det inte vara svårt att finna ett någorlunda effektivt svar på de ryska groveterna och bröten. Ingenting vore naturligare än att de ryska ambassadtjänstemännens rörelsefrihet begränsades — redan före de senaste månadernas händelser var en sådan åtgärd under övervägande på grund av att de utländska diplomaterna i Ryssland lever praktiskt taget inspärrade i Moskva med omnejd. En sådan åtgärd skulle åtminstone fastslå att man kan i handling visa sin reaktion inför de ryska metoderna; det skulle för alla kännas befriande att m å g o t bleve gjort.

Vad nedskjutningarna beträffar finns också ett medel, hänvändelse till FN. En sådan hänvändelse skulle sannolikt inte medföra någon ändring i sakläget, men den skulle klarare än något annat markera vår hållning och fästa världens uppmärksamhet på vår rättsliga sak. Tyvärr har regeringen under de senaste månaderna gång på gång uttalat sig mot en sådan vädjan; den har därmed uppmuntrat ryssarna att förakta de svenska protesterna — varmed inte påstås att en sådan uppmuntran varit behövlig. I det läge som nu föreligger frågar man sig än en gång om den svenska regeringen verkligen skall vägra att ta det naturliga steget att gå till FN. Att inte göra det är att falla undan för Ryssland, det är är avstå från ett rättsmedel blott för att dess begagnande irriterar ryssarna. Att fortsatta notväxlingar bli är numera helt enkelt att l å t a s s handla.

Hr Erlander säger sig vara nöjd

med valresultatet i stort sett, men på ett par punkter gör han ett bedrägeri. Vi är emellertid icke tillfredsställda, beroende därpå att vår argumentation i vissa sträckningar förmått övertyga de förutvarande kommunistiska väljarna", säger han. "Kommunisternas förluster har därför lett till att de borgerliga partierna för första gången närmat sig — kanske när poströsterna är sluträknade till och med nått — halva antalet avgivna röster."

Det är verkligen en underlig tankegång. Meningen kan blott vara att påstå att de förutvarande kommunisterna i stort sett övergått inte till socialdemokratin, utan till de icke socialistiska partierna. Nu är ju i och för sig en sådan utveckling ytterst osannolik; att kommunisterna står närmare socialdemokratin än de andra partierna är självklart, och hr Erlander utgår ju också från detta då han beklagar att hans eget parti inte lyckats vinna fränfallna kommunister. Men väktigare är det enkla faktum att kommunisterna, om man jämför 1950 och 1952 års val, förlorat blott omkring 20.000 röster, medan folkpartiet vunnit omkring 95.000 röster och socialdemokraterna minskat med över 120.000 röster; högerns vinst och bondeförbundets förlust tar ungefär ut varandra. Av röstsiffrorna framgår med all tydlighet att de förutvarande kommunisterna inte haft någon nämnvärd betydelse för valutgången; det väsentliga är att folkpartiet vunnit och socialdemokratin förlorat. Det enda rimliga antagandet är att ett mycket stort antal socialdemokrater övergått till folkpartiet. Det är det obehagliga men oförnkomliga som statsministern står inför, och han försöker komma ifrån fakta genom så uppenbart grundlösa och naiva funderingar som att det skulle vara de gamla kommuniströsterna som givit oppositionen framgång.

Som en förföljelse mot socialdemokrater

i aktad ställning karaktäriserar i den socialdemokratiska pressen den kritik mot Visborgska stiftelsen som tog sin utgångspunkt i skattekvinnen Svante Jakobssons anmärkningar. Såvitt bekant tillhör denne själv det socialdemokratiska partiet, varför den politiska förföljelseteorin lämpligen borde kunna avskrivas. En cirkulärledare i den socialdemokratiska pressen beskyller Dagens Nyheter och Expressen för lika lösa journalistik, därför att dessa tidningar inte i sin helhet publicerat stiftelsens svar. En sådan syn på tidningarnas redigering verkar alltför naiv för att ha kommit från en tidningsman.

Styrelsen för stiftelsen har i svaret till OA givit hr Abel Carlsson att ställa stöd och tillbakavisar naturligtvis med indignation att denne skulle åtnjuta för höga förmåner. Däremot svävar man på målet då det gäller att motivera urvalet av de hyresgäster som medgivits hyresreduktion eller hyresrabatter. Den har styrelsen rätt att utse efter eget skön, betonas det. Alldeles så enkelt är det väl inte. Stiftelsen åtnjuter stöd från det allmänna, bl. a. i form av billig tomtavgift, och det är därför ett rimligt krav att en verklig behovsprövning sker i samband med hyresreduktioner. Någon förklaring ges inte heller till att Abels torn i anmärkningsvärd utsträckning kommit att bli adressen för ledande socialdemokrater.

Sista ordet är inte sagt i denna affär. Om ett par dar lär hr Jakobsson komma med sitt bemötande av styrelsens yttrande, och sedan får OA sin ställning till saken.

Mer än lovligt inskränkt

uppträder Svenska Dagbladet (h) då tidningen talar om "okunnighet eller förfalskning" i samband med en annons som Folkpartiets ungdomsförbund publicerat om valresultatet. Som utgångspunkt för en jämförelse av röstsiffrorna tar annonsen 1950 års val — inte som Svenska Dagbladet låtsas försätta 1948 års. Annonsen vill ge en bild av den aktuella politiska tendensen, därför är det fullt korrekt att göra jämförelsen med närmast föregående val. Svenska Dagbladet finner det gåtfullt hur någon på fullt allvar kan påstå att socialdemokraterna förlorat 156.000 röster. Jo, enligt de preliminära röstsiffrorna är förlusten så stor — när poströsterna medräknats sjunker den med drygt 30.000 röster. En så anmärkningsvärd försköjning efter koalitionen fångar inte Svenska Dagbladet upp genom att gå tillbaka till 1948 års val.

Oviljan att jämföra med 1950 beror naturligtvis på att folkpartiet sedan dess haft en ökning som med omkring 30.000 röster överstiger högerns. Vad Stockholmsvalet beträffar ansträngar sig Svenska Dagbladet att bevisa att högerns framryckning är större än folkpartiets och drar rent av slutsatsen att det blåst hård högervind vid valet. Hur galen en sådan slutsats blir framgår bäst av att folkpartiet sedan 1950 års val i Stockholm ökat med 14.730 röster, medan högerns ökning stannar vid 7.608 — alltså i runt tal hälften av folkpartiets.

PRESSGRANNAR

Förföljelsen beträffande alkoholförsäljningen är bekymmersam, och Skånska Dagbladet (bf) fruktar att man kommer att stå oskicr och fattande även sedan nykterhetskommittén betänkande kommit. Utgångsläget är i varje fall dåligt:

Spritmonopolet och systembolagen har lole i tillräcklig grad velat eller vågat att med prispolitiken som medel påverka försäljningen av olika spritsorter. Alkoholbolaget i Finland har de båda senaste åren medvetet gått in för att nedbringa konsumtionen av starkspritt både genom att sänka priserna på öl och vin och genom att sälja dem fritt, dvs. utan att kunden behöver förete det s. k. inköpsbevist. Redan 1949 beslöts att maltdrycker — öl upp till klass II — och svaga viner med en sprithalt under 12 proc. skulle få säljas även till dem som inte har alkoholkort. I år gick man ett steg längre och frigav även starkviner med en alkoholprocent upp till 17.

Om resultaten av denna politik pågår just nu i Finland en livlig diskussion, som det kan vara anledning för oss i Sverige att ta del av i avvaktan på nykterhetskommittens betänkande.

Alkoholbolaget menar att dess politik varit framgångsrik. Konsumtionen av det brännvin som alkoholbutikerna säljer har gått något tillbaka. Försäljningen av öl och vin har kraftigt stigit, sättlivida har alkoholbolagets propaganda lyckats. Experimentet i Finland är under alla omständigheter intressant:

Lagstiftningen kan inte enbart grundas på teoretiska överväganden utan olika alternativ måste prövas i verkligheten. Också i Finland pågår en revision av spritlagstiftningen. Det hade inte skadat om vi här i Sverige jämsides med nykterhetskommittens utredningar prövat en friare försäljning av vissa spritdrycker. Det hade gett kommitén ett mera verklighetsbetonat material att studera.

Nu riskerar man, anser tidningen, att nykterhetskommitténs slutsatser trots åtta års maldomarna arbete vilar på ett bräckligt underlag.

Ryssarnas och hemmakommunisternas gemensamma provokationstes i gårdagens förmiddel Norrländska Socialdemokraten att ännyo göra några konkreta kontrollprov:

Enligt broschyrförfattaren Knut Olsson började provokationen på sommaren 1950. Då smiddes planerna. Norrbotten utsågs till verksamhetsfält. För den skull skickades en kriminalkonstapel från som ordförande i det socialdemokratiska partidistriktet! Det klaffar inte alls, ty vid den tiden hade Ragnar Lassinantti redan i ett och ett halvt år suttit som ordförande i partidistriktet.

Vid rättegången talade Martin Enbom inte bara om vad han gjort, utan han berättade också att Fritiof till honom framförde ett tack från Sovjetunionen. Det var på sommaren 1944. Hur kunde Martin Enbom medverka 1944 i en "provokation" som började planläggas på sommaren 1950?

Eller tar radiosändaren. Gjerswold, Lillan Ceder och Fingal Larsson hade sett denna apparat redan före den tid då "provokationen" började "planläggas"? Hur vill man förklara detta?

Eller tag reservra till Stockholm. Dem hade i varje fall Helmer Holmberg och Helmer Persson vetskap om. Och ingen har vägrat påstå, att de tog fart först efter 1950!

Eller varför inte ta fru Enboms vittnesmål om Arthur Karlsson. Hon intygar att Enbom till hemse agat att breven kom från Arthur Karlsson. Det innebär, att Enbom 1945 gått in för att nedbringa konsumtionen av starkspritt både genom att sänka priserna på öl och vin och genom att sälja dem fritt, dvs. utan att kunden behöver förete det s. k. inköpsbevist. Redan 1949 beslöts att maltdrycker — öl upp till klass II — och svaga viner med en sprithalt under 12 proc. skulle få säljas även till dem som inte har alkoholkort. I år gick man ett steg längre och frigav även starkviner med en alkoholprocent upp till 17.

Om resultaten av denna politik pågår just nu i Finland en livlig diskussion, som det kan vara anledning för oss i Sverige att ta del av i avvaktan på nykterhetskommittens betänkande.

Alkoholbolaget menar att dess politik varit framgångsrik. Konsumtionen av det brännvin som alkoholbutikerna säljer har gått något tillbaka. Försäljningen av öl och vin har kraftigt stigit, sättlivida har alkoholbolagets propaganda lyckats. Experimen-

Kommunistförlusten i Norrbottens län bekräftades vid definitiva räkningen

De två röstsummaräkningar som blev klara på onsdagen, för Göteborgs och Bohus län och för Norrbottens län, medförde inga ändringar i de preliminära resultaten. I Bohuslän blev det alltså omval över lag. och i Norrbotten tog bondeförbundet det sista av de förutsvarande två kommunistmandaten. Nu återstår endast sammanräkningen för Gävleborgs län.

I Norrbottens län fick högern 13.354 röster (11.478 vid valet 1948), bondeförbundet 9.628 (9.536), folkpartiet 13.052 (11.762), socialdemokraterna 55.148 (53.103) och kommunisterna 19.025 (23.387).

Antalet godkända poströster var 3.567 mot 3.242 år 1948. Högern fick 802, bondeförbundet 122, folkpartiet 690, socialdemokraterna 1.626 och kommunisterna 344. Under diverse beteckningar avgavs 7 poströster. Mandatfördelningen blev densamma som vid den preliminära sammanräkningen, d. v. s. 1 högre, 1 bondeförbundare, 7 folkpartist, 4 socialdemokrater och 1 kommunist.

Riksdagsman Harald Larsson, Hedenäset, nyvald för bondeförbundet

Valda är för högern riksdagsledamoten fru Märta K. Boman, Råneå, för bondeförbundet riksdagsman Harald Hedenäset (nyvald), för folkpartiet riksdagsman John G. Löfroth, Luleå, för socialdemokraterna riksdagsman B. Hedenäset (nyvald), för folkpartiet riksdagsman Ivar Jansson, Kalix, riksdagsledamoten fru Hildur K. Ericsson, Luleå, riksdagsmännen J. Olof Gavelin, Malmberget, och Olof W. Wiklund, Gällivare, samt för kommunisterna riksdagsmän J. Helmer Holmberg, Luleå. (DN, Luleå).

Omval i Bohuslän

I Göteborgs och Bohus län fick högern 15.894 (14.044 vid valet 1948), bondeförbundet 12.124 (13.441), folkpartiet 33.706 (32.850), socialdemokraterna 42.102 (42.088) och kommunisterna 3.681 (5.080).

Antalet godkända poströster var 2.078 mot 2.548 år 1948. Högern fick 541, bondeförbundet 102, folkpartiet 730, socialdemokraterna 690 och kommunisterna 28.

Mandatfördelningen blev densamma som vid den preliminära sammanräkningen, dvs. 1 högre, 1 bondeförbundare, 2 folkpartister samt 3 socialdemokrater.

Valda är för högern riksdagsman Ernst V. Staxäng, Brodalen, för bondeförbundet riksdagsman C. G. Carlsson, Bäckefors, för folkpartiet riksdagsmännen Wahl Svensson, Ljungskile, och R. Ullsiö, Ockero, och för socialdemokraterna riksdagsmännen J. W. Mårtenson, Uddevalla, Östen Andersson, Mölndal, och Carl E. Johansson, Torp, samtliga omvalda. (TT, Göteborg.)

Gränslinjen LO—TCO förordas av kommitté

LO—TCO-kommittén beslöt vid sammanträde på onsdagen att bor landssekretariatet resp. TCO:s styrelse tillstryka den preliminära överenskommelse om gränsdragning på det kommunala området som träffats mellan Kommunalarbetareförbundet och Kommunaltjänstemannaförbundet. Samma beslut träffades också i fråga om överenskommelser om gränsdragning mellan dels Musikerförbundet och Svenska teaterförbundets fackorganisation, dels Lantarbetarförbundet och Lantbrukstjänstemannaförbundet.

Skrotorganisationerna vill sanera branschen

Skrot- och avfallsråvarubranchens organisationer vädjade på onsdagen till landsfiskalen och polisbefäl om samarbete för sanering av branschen och kamp mot skrotskojet.

Aktionen har inletts efter tidigare förhandlingar med handelsdepartementet och gäller främst att hindra att för hanteringen olämpliga personer får handelstillstånd för skrot.

Till polisens tjänst kommer en skrotbranschens nämnd att fungera som remissinstans för ansökningar om handelstillstånd för skrot. Nämnden står under ledning av nedre justitierevisionens ordförande Erik Alexandersson.

Åter nattbussar för Brommaborna.

En del förberedelsearbeten på den västra tunnelbanan gör det nödvändigt att på torsdagen ersätta spårvagnstrafiken på hela linje 11 och på linje 12 på sträckan Tegelbacken—Alvik med busstrafik från kl. 20 till natttrafikens slut. Somma arrangemang blir det den 16, 21 och 22 oktober.

blandning. Lässarna kan nog själva skilja ut vad som är det ena och det andra. Ordet "bondefientlighet" tycks vara ett annat "storfientlighet" som skvaga på modet.

Landsbövding Stattin kommer att avgå om ett år. Västernorrlands landshanda (fp) menar att det är tid att diskutera kandidater till posten:

Hellund i Rådom har i olika sammanhang nämnts som en av kandidaterna. Själv har han alltid vifsat bort tanken. Betänkas bör att det inte är värst länge sen han själv tillmanna i bondeförbundet. Han sitter med i ministären och tycks omsiktligen ha god aptit på vad det parlamentariska spelet har att bjuda. Av det får övrigt troligt, att han så pass snart efter bondeförbundets valnederlag skulle vilja dra sig tillbaka till landshövdingstolen i Härnösand? Knappast. En förklaring till att Hellund uppvisat så apropå, skulle han inte själv känna det som en fanflykt?

Kommunaldirektör Emil Näström i Bjästa är ett namn som skymtat i kanslorierna. Han är en av socialdemokratins starkaste representanter här i länet. Skolfrågorna har han ägnat ett betydande arbete. Han är med i skolöverstyrelsen och i skolkommissionen. I utredningen om industrins lokalisering har han också deltagit, en uppgift som självfallet vidgat hans kunskap om ting som har med denna viktfrämnade fråga att göra. Emil Näström är vers sig en del av valsegern. Hur årofull denna insats var skall inte diskuteras, men det är troligt att den starkt konsumentbetonade propagandan vann resonans inte bara genom husmödrarnas oro över prisstegringarna på livsmedel utan även genom ett frieri till de unga glödsla, motsättningarna mellan land och stad.

Realistiska lakttagelser och karikatyrmässiga beskrivningar i behaglig affär.

Annons.

Lyft på hatten, se på den och kostymen, då kanske behöva en uppruntning. Ring Salbjöbadetsvät. 15 02 80 eller lämna i närmaste

Titta här
så hittar Ni till
Stockholms Läns
SPARBANK
Huvudkontor: Drottninggatan 39
nära hörnet Klarabergsgatan.
Öppet vardagar 9.30—17.30,
lördagar 9.30—14.
Ränta på insatta pengar 3 %

Ett fascinerande experiment:
en stat växer upp
* * *
Mårten J. Larsson
ISRAEL BYGGER
"Det är inte tillräckligt att beteckna hans skildring som bra; i raden av svenska Israelböcker har den
en given tätplats."
Frans Arnheim i Expressen
15:50, inb. 20: —
BONNIERS

För Sveriges hårda klimat och påfrestande vägar byggdes SAAB, den ekonomiska, slitstarka, varma och gedigna familjebilen. Är av forskning, 10.000-tals krävonde provmil ligger bakom dess konstruktion — SAAB är en triumf för svensk teknik av i dag.
Begär demonstration
PHILIPSONS
AUTOMOBIL AKTIEBOLAG
AUTOMO BIL PALATSET
Sdr Eriksgatan 117.
Tel. 34 00 00
Utställning: Strandvägen 7 A
Tel. 67 04 40
Med egna företag i: Göteborg, Malmö, Borås, Enköping, Gävle, Hälsingborg, Hässleholm, Jönköping, Karlshamn, Karlstad, Klippan, Linköping, Motala, Norrköping, Nässjö, Sundsvall, Uppsala, Södertälje, Trelleborg, Västerås, Örebro.
LINDSLADS MOTOR AB
Birger Jarlsgatan 41
Tel. 23 07 95
Filialer och återförsäljare över hela landet

Tre folkhögskolor startar i oktober

Tre nya folkhögskolor startar i höst med fullsatta kurser. I Öjebyn utanför Piteå har man fått en väldig anslutning till ABF:s nya folkhögskola som fått lika många manliga som kvinnliga elever.

— Vi har tjugufem elever på allmänna linjen och tolv på musiklinjen, berättar kyrkoherde Björnegård vid ett samtal med Dagens Nyheter. Skolan började den 15 oktober, men till att börja med är den utspridd på ett par lokaler och eleverna är fruktbärande på skilda håll. Folkhögskolan skall flytta in i en gammal herrgård så snart det nya ålderdomshemmet är färdigbyggt. Något är framåt blir det alltså en smula provisoriskt, men elever från alla håll i Norrland har strömmat hit.

Blåbandsrörelsens folkhögskola utanför Tidaholm flyttar in i Hellidens slott den 31 oktober.

— Vi har 30 elever till den första årskursen, upplyser rektor Simon Löfverberg, därav 20 flickor. Anda sedan sexletts början har Blå bandet haft planer på att inrätta en egen folkhögskola, men inte förrän nu har det kunnat förverkligas. Med omhyggnaderna i slottet och allt går skolan i färdigt skick på en halv miljon. Invigningen blir inte förrän närmare jul.

— Den 21 oktober öppnar vi Gefjerskolan här i Ransäter, säger rektor Ingvar Salen. Meningen med denna folkhögskola är att föra in Gefjers anda. Gefjer brukade säga att han hade fem fingrar: filosofi, historia, musik, retorik och poesi. Vi har 30 ungdomar till vår första kurs. Intresset för den nya skolan har varit enormt, vi har inte på länge när kunnat ta emot alla.

Skatten.

Drättsellkammaren i Gävle föreslår att skatten nästa år fastställes till kr. 13·90, en höjning från i år med kr. 1·30. Bl. a. ämnar staden låna upp 6,4 miljoner kr. för hammutvidgningen vid Fredriksskans.

Vi har haft Amerika i tankarna...

Tongivande vid vårt val av höstens kostymer och överrockar har varit den elegant lediga amerikanska stilen.

Smidiga behör och ett perfekt underarbete gör plaggen ytterst lätta och bekväma, och den fantastiska passformen skapar trivsel från första stund.

Kom in och se vad vi kan bjuda Er.

Vår perfekta service, det stora urvalet och de låga priserna gör besöket till ett nöje!

En lättare vinterulster av engelsk helylle i mellangrå och mellanbrun färg. Finnes som på bilden i 2-radigt samt dessutom i 1-radigt och raglan. Extra lägt pris **167:—**

Kostym i den nya lediga amerikanska stilen med bredä slag och låg knappställning. Finnes även med modernt puffärm. Tyg: Saxylle — ren ull. Pris från **173:50**

Bergmans
Odengatan 92
— hörnet av Sigtunagatan

© Tingstensamlingen Publicerad med tillåtelse av Dagens Nyheter AB.